

Metodika preventivního vyšetření a jeho vyhodnocení

Doc. MUDr. Jindřich Fiala, CSc.

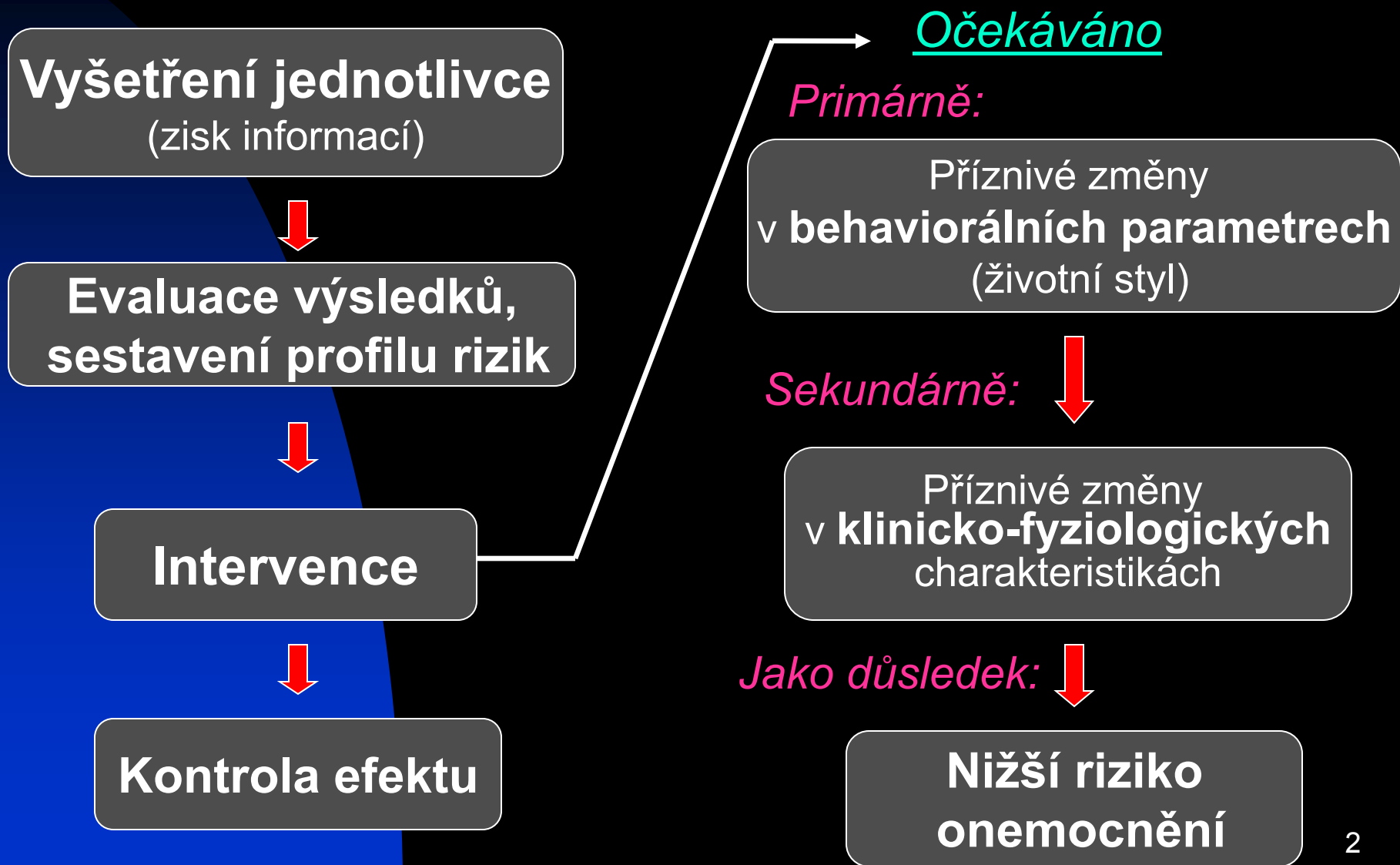

Ústav preventivního lékařství

LF MU Brno

SYSTÉMU DETEKCE A OVLIVŇOVÁNÍ RIZIK

v primární prevenci

Obsah vyšetření

A. Anamnestická část

Retrospektivní, dotazníkové zjišťování faktorů životního stylu + některých dalších

- **Základní osobní charakteristiky**
- **Výživové zvyklosti**
- **Pohybová aktivita**
- **Alkohol**
- **Kouření**
- **Psychosociální zátěž (stres)**
- **Rodinná anamnéza**

B. Klinická část

Objektivní měření fyzických, fyziologických a biochemických parametrů

- **Nutriční antropometrie**
(přiměřenost tělesného složení, zejm. množství tuku)
- **Krevní tlak**
- **Biochemické krevní hodnoty**
(krevní lipidy, glykémie)
- **Testování fyzické kondice**
- **Dechové funkce**

Hodnocení výživových zvyklostí

Hlavní rysy metody – oproti běžně užívaným

- **Výsledky přímo porovnatelné s výživovými doporučeními**
(v dané formě)

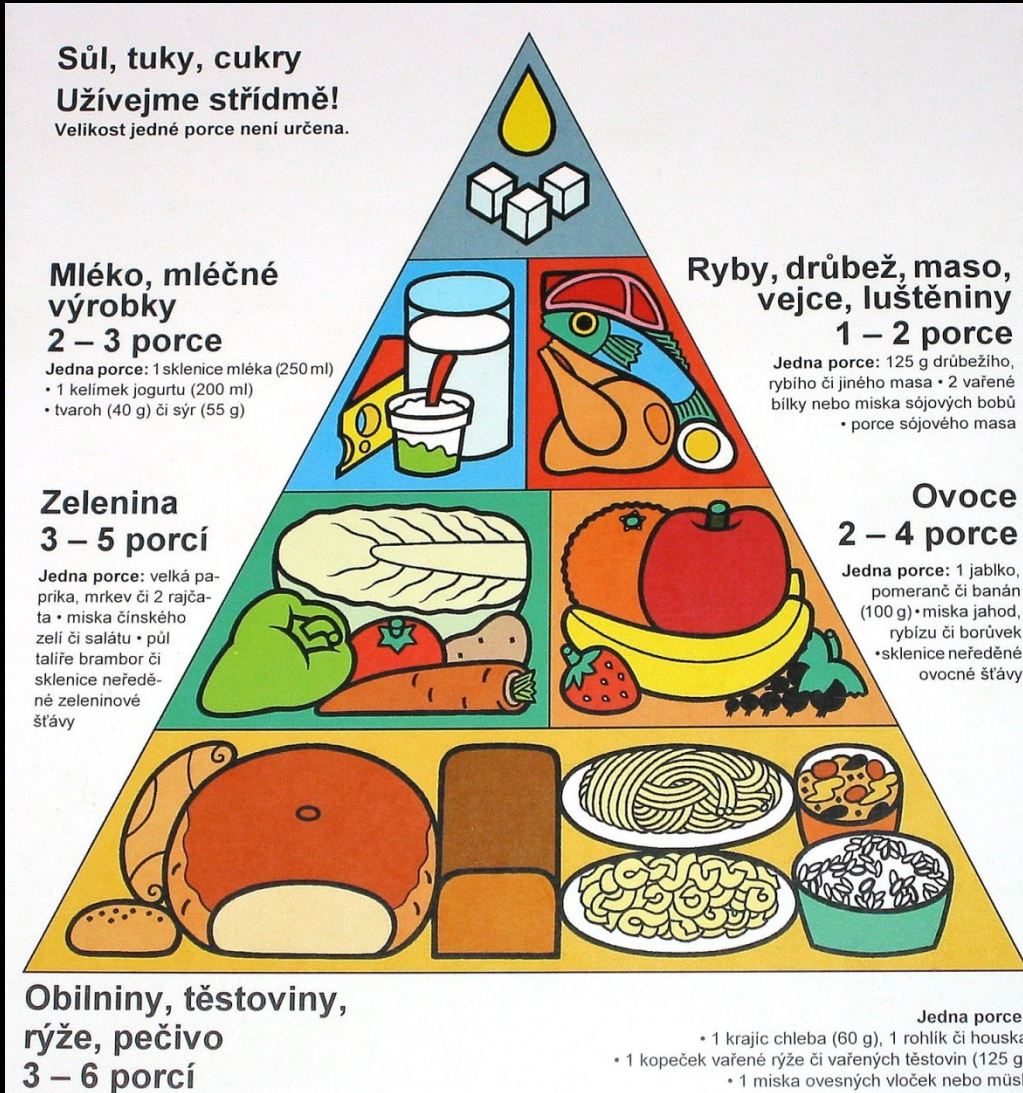
- **Specifikace stravy formou potravinových skupin**
(nikoliv elementárních živin)

- **Kvantifikace pomocí jednotkových porcí**

(nikoliv pomocí běžných hmotnostních či objemových jednotek)

Potravinová pyramida

doporučení skladby každodenní stravy

Výživové zvyklosti – získávání údajů

- Standardizované, snadno vyplnitelné formuláře

- Frekvenční princip – častost konzumace

Umožňuje zachytit dostatečně reprezentativní časový úsek

- Využití potravinových skupin výrazně redukuje počet položek

- Zahrnuta kvantifikace (velikost porcí)

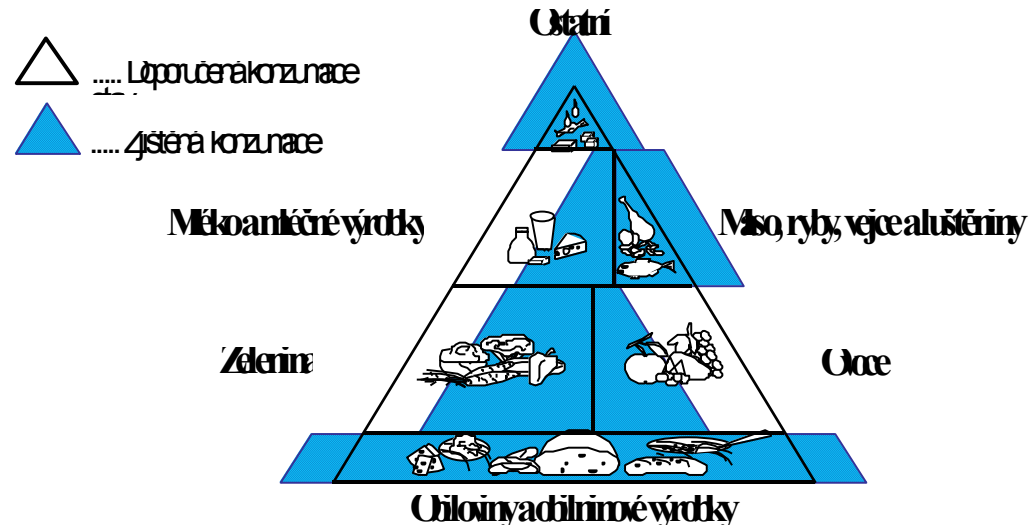
Frekvence

I. <u>Sídla</u>	<1x měsíčně	1-2x měsíčně	3-4x měsíčně	1-2x týdně	3-4x týdně	5-6x týdně	Denně
Obilniny, pečivo, rýže, těstoviny...	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7
Brambory	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7
Zelenina (kromě brambor)	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7
Ovoce	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7
Mlékoančné výrobky	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7
Maso, důbež, ryby, vejce, luštěniny...	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7
Masné výrobky (uzeniny, paštiky...)	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7
Tuky a vysokoenergetické potraviny	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7
Cukr a sladké výrobky	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7

Kvantifikace – velikost porcí (komparativní)

	Velikost typické porce	Velikost vaší porce je většinou					
		polo- vící	stejná	1,5x větší	2x větší	3x větší	4x větší
Obilniny	1 krajíc chleba (60g); 1 rohlík; 1 kopeček vařeného rýže či jiných obilovin, těstovin (125g)	☐ 0,5	☐ 1	☐ 1,5	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Zelenina	1 porce mlčevy; 2 rajčata; miska zelí či salátu; sklenice 100% šťávy	☐ 0,5	☐ 1	☐ 1,5	☐ 2	☐ 3	☐ 4

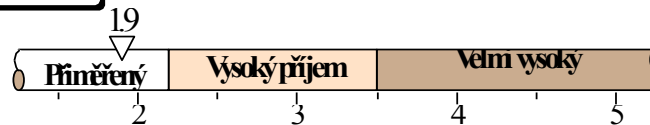
Hodnocení výživových zvyklostí – výsledková zpráva

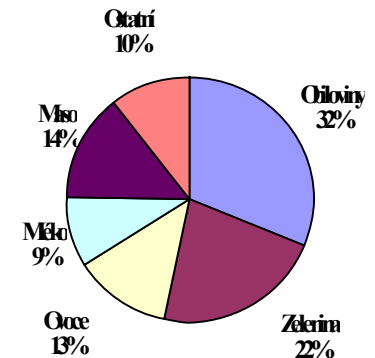
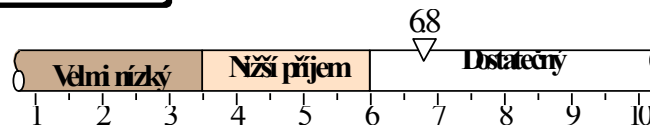
Skupina potravin	Skutečný počet porcí	Vrcholý počet porcí	Dosažená procenta	Doporučení
Obiloviny a obilninové výrobky	4,9	4,0	123	Čezit spotřebu
Zelenina	35	50	70	Zvýšit spotřebu
Ovoce	20	40	50	Zvýšit spotřebu
Mlékoanléčné výrobky	1,5	30	50	Zvýšit spotřebu
Maso, ryby, vejce a luštěniny	23	1,0	228	Čezit spotřebu
Ostatní - včetně tuků a sladkostí	1,7	0,5	332	Čezit spotřebu

»»» Procenta k výslovnému vyjádření v množství doporučení

SKÓRE TUKŮ

SKÓRE VLÁKNINY

■ Graf ve formě potravinové pyramidy (znázornění zjištěné vs. doporučené konzumace potravinových skupin)

■ Numerické vyjádření (konzumovaný vs. doporučený počet porcí denně)

■ Kruhový graf – jiné vyjádření relativního zastoupení potravinových skupin

■ Doplnkové skóre (tuky, vláknina) ve formě škál

Pohybová aktivita

A. Frekvenční dotazník

- Seznam aktivit
- K výběru frekvenční škála

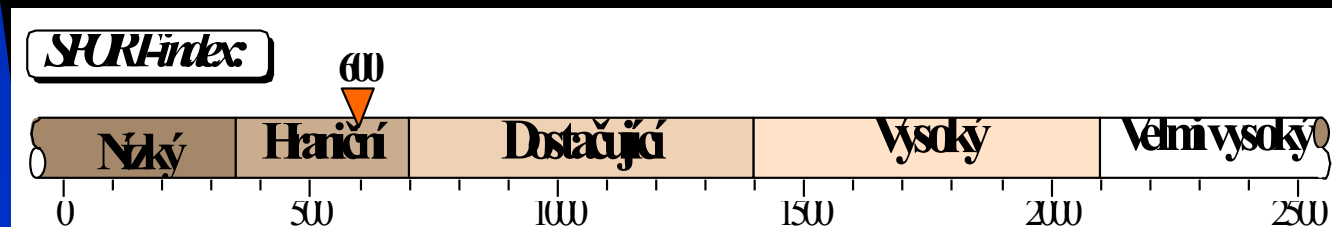
	<i>Všec</i>	<i>Npr. vidně</i>	<i>1-2x měsíčně</i>	<i>3-4x měsíčně</i>	<i>1-2x týdně</i>	<i>3-4x týdně</i>	<i>5-6x týdně</i>	<i>Denně</i>
Daší souvislá chůze	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7
Běh, jogging	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7
Jízda na kole, rotoped	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7
Aerobik, kondiční cvičení	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7
Tenis, squash, badminton	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7
Volejbal, fotbal, házená..	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7
Plavání	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7

B. Specifikace aktivit prováděných pravidelně (= min. 1x týdně)

- Frekvence týdně
- Trvání 1 cvičení
- Intenzita (MET)

SPORT-INDEX

(= počet minut týdně x intenzita v MET)

Sport-index představuje komplexní posouzení úrovně rekreačně-sportovní pohybové aktivity. Zahrnuje hodnocení frekvence, obvyklé doby trvání aktivity a její intenzity. Posuzují se všechny sporty, které jsou prováděny pravidelně (alespoň 1x týdně) a skóre se sčítá. Za dostatečné lze považovat hodnoty >700.

Nutriční antropometrie

Indexy BMI, WHR

% tuku - kaliperace

Složení těla – BIA (Bodystat)

Somatotyp (Heath-Carter)

Antropometrie

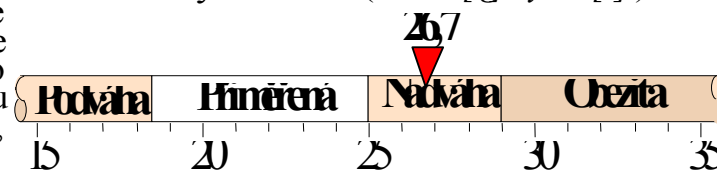
Měříte 172cm Vaše hmotnost je 74kg

Index BMI

BMI (Body Mass Index) je dnes nejužívanějším indexem pro posouzení přiměřenosti tělesné hmotnosti. Jeho určitým nedostatkem je, že nehře do úvahy rozdíly ve složení těla. Hto detailní posouzení je proto vhodné vzít v úvahu současně i výsledky měření kožních řas, impedančního měření, učení somatotypu apod.

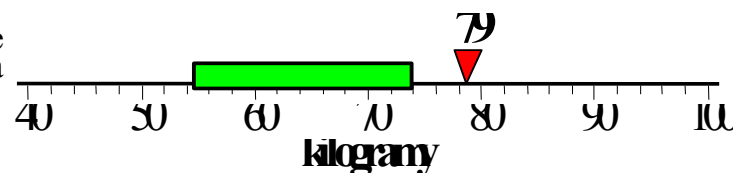
Posouzení váhy dle indexu BMI (Hmotnost [kg] / Výška² [m]²):

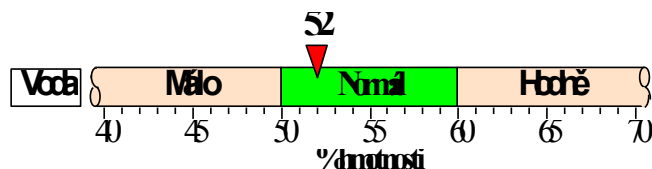
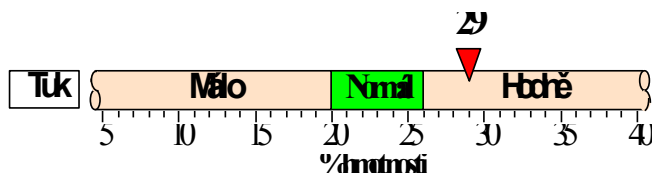
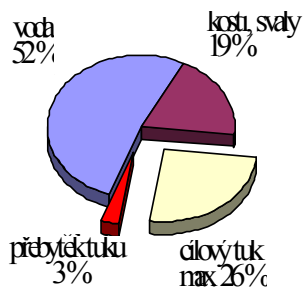
Rozmezí doporučené váhy

Číslo značuje vztah vaší skutečné a doporučené váhy, vyjádřené v kg. Dopučené rozmezí (značené šrafovaným čtverečkem) je stanoveno na základě vaší výšky, pohlaví a doporučeného rozmezí BMI. Hto doporučení platí stejně pro ženy, jakou BMI.

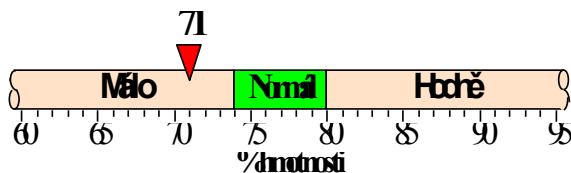
... dolní nez 55kg, horní nez 74kg

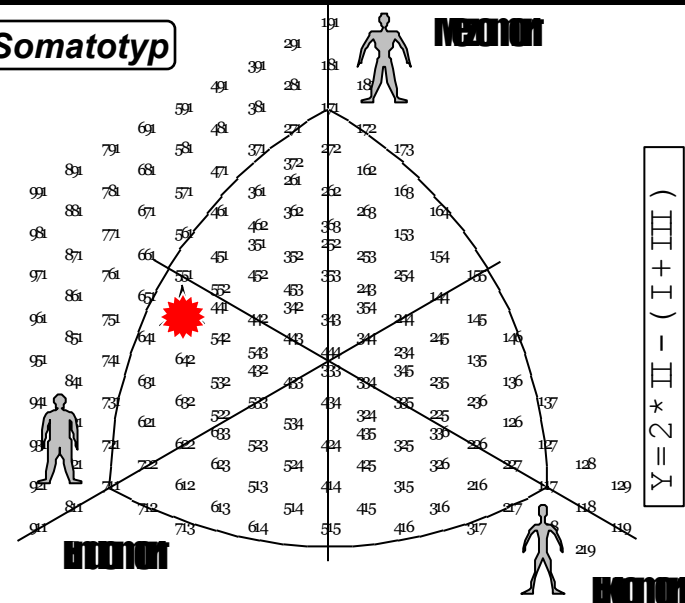
BODYSTAT - složení těla

Aktivní tělesná hmota (ATH) (svaly + voda)

Somatotyp

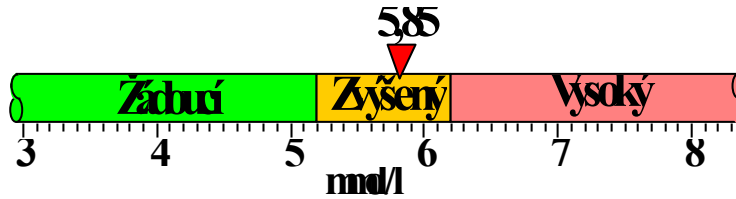

Biochemické vyšetření – výsledková zpráva

Krevní lipidy:

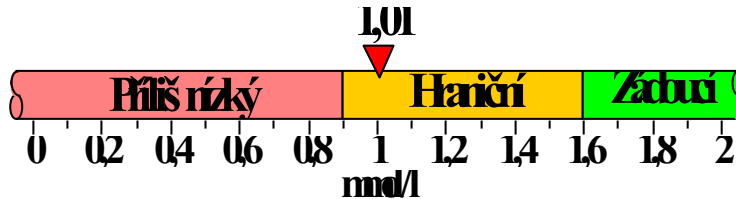
CELKOVÝ CHOLESTEROL

Heslože záleží na poměru různých lipoproteinů v krvi, je základním ukazatelem hladiny celkového cholesterolu. Žaducí jsou hodnoty nižší než 5,2 mmol/l.

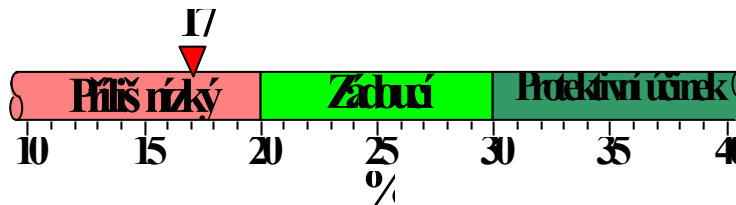
HDL-CHOLESTEROL

Protože HDL-část cholesterolu má ochranný účinek, jsou žaducí relativně o nejvyšší hodnoty, alespoň však 0,9 mmol/l.

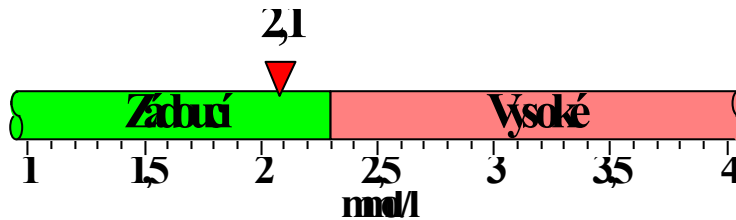
Poměr HDL/celk. cholesterol

Mnohem důležitější než absolutní hodnota HDL cholesterolu je relativní vyjádření, jaká část celkového cholesterolu je tvořena HDL složkou. Čim větší část, tím lépe, alespoň však 20%.

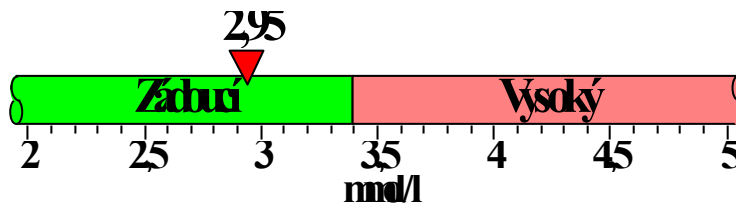
TRIGLYCERIDY

Inglyceridy patří mezi základní typy krevních lipidů. Jejich zvýšená hladina podobně jako u cholesterolu zvyšuje riziko aterosklerózy a jejich komplikací. Na rozdíl od cholesterolu, daná hladina triglyceridů velmi závisí na předchozím příjmu potravy.

LDL-CHOLESTEROL

Hodnota LDL-cholesterolu se nenáší přímo, ale vypočítává se pomocí údajů o hodnotách celkového cholesterolu, HDL-cholesterolu a triglyceridů. Žaducí hladiny jsou nižší než 3,4 mmol/l.

Ergometrie – výsledková zpráva

■ Celková doba zátěže a dosažený stupeň (I – VII)

■ Zátěž - watt (celkově a na kg hmotnosti)

■ Kardiorespirační zdatnost dle VO_{2max} , kategorie

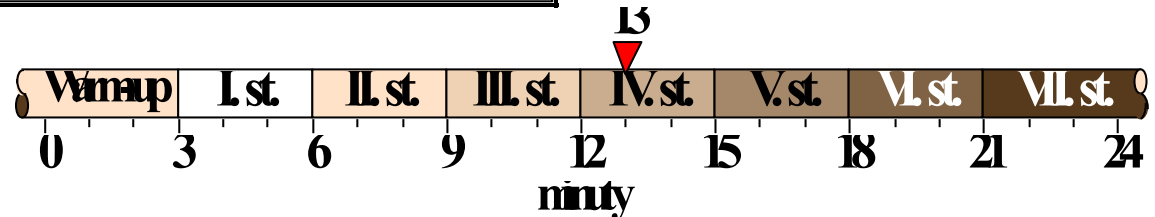
■ Dosažená SF, % maxima

FYZIKALNÍ (bicyklová ergometrie)

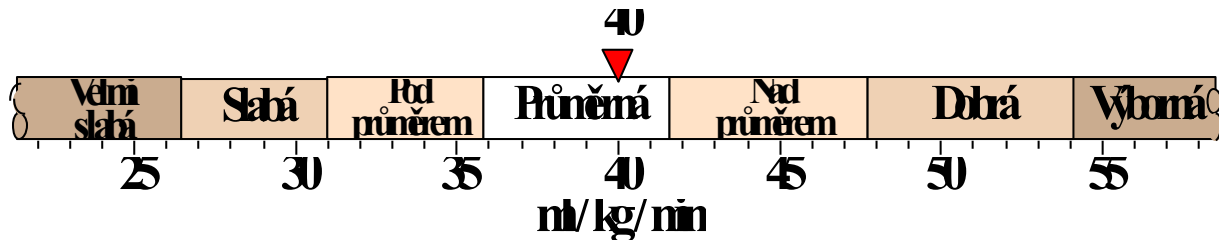
Celková zátěž: 13 min

DOSAŽENÝ STUPEŇ (de Burcová prtkodu)

Nevyšší dosažená zátěž při vyšetření: 200 Watt, tj. 3,13 Watt/kg hmotnosti

KARDIORESPIRAČNÍ ZDATNOST (de VO_{2max})

DOSAŽENÁ SRDEČNÍ FREKVENCE

Srdeční frekvence dosáhla při zátěži hodnotu 189 tep/min. Teoretické maximum pro váš věk je 197.
Dosažené procento maxima je:

